

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 273. Quæ poenæ jure canonico statutæ tam præstantibus favorem, auxilium, consilium, præsentiam duellantibus quam perse ipsos congregientibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

n. 8. *caus. 5. Sa. v. duellum. n. 2. Nav. in sum. c. 9. n. 39. Valent. cit. q. 17. p. 1. Toler. l. 5. c. 6. §. advertendum. Sanch. l. 2. mor. c. 39. num. 16. Laym. l. c. n. 3. Azor. cit. c. 5. q. 3. Pirh. h. t. n. 2. Pignat. Tom. 9. consult. 88. n. 48. Castrop. l. c. n. 15. atque ita ad duellum provocavit Eduardus III. Rex Angliæ, Philippum VI. Valesium, Franciscus Rex Galliæ, Carol. V. Imperatorem. Licet etiam in hoc militibus, & Principi se obligare ad non succurrendum periclitanti, seu succubituro, cum quandoque licitum sit, obligare se ad abstinendum à ferendo auxilio periclitanti, dum id ferri nequit sine gravi damno proprio, aut boni communis, uti in præsentem milites defendere nequeunt socium duellantem, nisi violent fidem datam, totumque exercitum, cujus nomine pugnatur, periculo exponant, docent Suar. d. 13. de bello. s. ult. Cöinich. d. 32. du. 2. n. 28. Castrop. n. 16. Sanch. l. c. n. 17. qui etiam ait, hoc pactum expressum vel tacitum semper annexum esse duello communi utriusque exercitus, seu Ducum consensu constituto. De cætero conditio ad cohonestandum duellum, hæc adesse debet, ut spes victoriæ non magis dubia per duellum, quam per bellum reddatur; peccaret siquidem Princeps gravissimè adversus suam Rempublicam, certam victoriam, quam per bellum haberet, commutando in incertum duelli. Item contra duellantes illos exponendo periculo interitus sine legitima causa, Castrop. l. c. n. 15. Reiffenst. h. t. n. 40. Secus est, si Princeps advertens se ad resistendum imparem, aut vix superesse spem victoriæ bello obtinendæ, tunc enim acceptate & offerre potest tale duellum suorum, si justam bellandi causam habet, uti etiam id licitum, ne recutato vel non oblato tali duello exercitus hostilis feret audacior ad prælium, vel ne milites provocati animo concidant, & spem victoriæ abjiciant, vel, ut consulatur honori & famæ militum &c. Azor. l. c. c. 5. q. 4. Nav. man. c. 15. n. 27. Valent. cit. p. 1. Sanch. l. c. n. 13. Laym. Pirh. ll. cit.*

3. Tertiò: Ob defensionem honoris divini, religionis, boni communis, dum à peccatis contra Deum, blasphemando illum, contra Religionem v. g. conculcando venerabili Sacramento, profanatione rerum sacrarum, aut contra bonum commune, inferendo illi grave damnum, desistere quis non vult, nisi duellum cum illo in eas, licet acceptare illud, uti & illud ei indicare, citrà quòd ipse offerat illud, dum ab illis injuriis Deo, Religioni, bono communi iterogandis non desistit, modò alia via non suppetat ad illum dimovendum; secus tamen est, de peccatis nocentibus soli peccanti; ita ferè Castrop. l. c. n. 14. alias causas, ob quas duellum licitum, vide hinc inde per modum limitationis infertas responsionibus ad *quest. preced.*

Quest. 272. Quæ pœnæ illicitè duellantibus jure civili statuitur?

REsp. Duella propriè talia, etsi prohibita jure civili, *L. unic. c. de gladiatoribus.* (cujus textus, quamvis loqui videatur de congregantibus in ludo gladiatorum, vel eorum, qui operas suas locabant ad decertandum cum bestiis, comprehendi tamen eodem duellantem, post Bartolum aliò que interpretes, volunt Castello *in proæmio h. t. n. 27. Ferret. n. 35. Bocer. de duello. c. 2. Brunnem. in cit. L. unic. n. 2.*) nullatenam in specie pœnis subijciuntur, unde arbitrariis remittuntur.

Quest. 273. Quæ pœnæ jure canonico statuitur tam præstantibus favorem,

auxilium, consilium, præsentiam duellantibus, quam per se ipsos congregantibus?

REsp. Hæc pœnæ statuuntur in Concilio Trident. *sess. 25. de reform. c. 19.* ubi primò excommunicantur Imperatores, Reges, Duces, Principes, Comites, & alii quicumque Domini temporales, concedentes locum ad duellum in suis terris. Secundò privantur jurisdictione & dominio Civitatis, castri, loci, in quo duellum fieri permiserint, si eum ab Ecclesia obtinuerint, & si sit feudum, statim ad Dominum directum devolvitur. Tertiò, patris excommunicationis, amissionis omnium bonorum, proscriptionis & perpetuæ infamiæ pœnam incurrunt, & ut homicidæ juxta SS. Canones puniendi. Quartò, qui consilium ad duellandum tam in jure, quam factò dederunt, vel alià quacunque ratione id suaserunt, nec non spectatores excommunicationis vinculo tenentur, non obstante quacunque pravâ consuetudine, etiam immemoriali. Easdem pœnas incurrunt duellantes in propria persona, qui insuper, si in ipso conflictu occubuerint, privantur postea sepulturâ ecclesiasticâ. Porro easdem pœnas Concilii postmodum extendit Gregor. XIII. in Bulla *ad tollendum.* ad duella privata, quæ ex conditio statuto loco & tempore, etiam sine patris, sociisque ad id vocatis, & aliis solennitatibus; dum aliàs Trident. non locutum, nisi de duellis publicis. Clemens VIII. insuper hoc Decretum Trid. aliàsque Constitutiones Apostolicas desuper factas confirmavit & extendit in Bulla: *Illius vices,* quam recitat Quarant. *in Sum. Bullar. v. duellum.* ita, ut abolutionem Sedi Apostolicæ reservaverit. Verùm has Constitutiones, ut & Decretum ipsum Trident. quò ad pœnas temporales, puta perpetuæ infamiæ, proscriptionis, privationis, jurisdictionis feudi &c. in illo rigore in Germania, partibusque Septentrionalibus non videri recepta, seu in usum deducta, putant Laym. l. c. n. 4. Pirh. n. 3. Gobath. Reiffenst. & alii id probantes multiplici experientia & praxi, quamvis quò ad pœnas spirituales, puta excommunicationis, privationis sepulturæ, inhabilitatis ad illa, in Germaniâ, uti & in cætero orbe esse recepta, admittant hi AA. nisi quòd dicant aliquos ob ignorantiam excusari à censuris, quod tamen eorum aliqui tantum pro foro interno, non externo, admittunt. Sic quoque Confessarios Ordinum mendicantium extra urbem & patriam absolvere posse per privilegia sua duellantes socios, item & fautores eorum, sicut ab aliis casibus & censuris Papæ reservatis, juxta declarationem Clementis VIII. de qua testantur Comit. l. 6. qq. mor. q. 17. Reginald. *in praxi volum. post. l. 21. num. 83. Filluc. Tom. 1. tr. 15. de cens. in practic. c. 3. num. 106.* astruunt Laym. Pirh. ll. cit. De cætero notandum: excommunicationem tam respectu duellantium, quam fautorum eorundem, incurrì ipso factò, cæteras pœnas non nisi per sententiam, Azor. l. 2. c. 6. not. 3. Pirh. cit. num. 3. Et quod specialiter attinet privationem sepulturæ, is, qui vulneratus in duello paulò post, v. g. eadem adhuc die moritur, privandus adhuc sepultus à ecclesiasticâ, etsi pœnitens & à censuris absolutus decedat, tradunt Sanch. *Seleclarum d. 36. n. 9. Pignat. consult. 88. n. 66. Lazan. v. duellum. n. 14. Dian. p. 4. tr. 4. resolut. 92.* & alii, quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. n. 43. ex ea ratione, tum quia jura universaliter decedentes in duello privant sepulturâ sine distinctione, sive decedant sine, sive cum pœnitentia,

tentia, tum quia sic expressè præcipit Rituale Romanum, iussu Pauli V. editum, *Rubrica de exequiis*, hisce verbis: *Negatur ecclesiastica sepultura decedentibus in duello, etiamsi ante obitum dederint signa penitentia*. Secus est de decedentibus priùs post unum alteriùve diem, *Dian. p. 11. tr. 6. resol. 26. v. duellum*. Caraffa de duello, *tr. 2. f. 3. q. 19. n. 9.* Portel, & alii citati à Reiffenst. *l. c.* eò quòd, licèt talis ex duello decedat, non tamen censetur decedere in duello.

Quest. 274. Quæ pœna specialiter statuta Clericis duellantibus?

Resp. Clerico tam provocanti ad duellum, quàm oblatum acceptanti præter pœnas communes illi cum Laicis duellantibus, exceptâ fortè privatione sepulturæ ecclesiasticæ, statuitur depositio ab officio & beneficio, per *c. 1. h. t.* quod ipsum tamen non intelligendum de rigorosè & propriè dicta depositione, (utpote in qua Episcopus nunquam potest, Papa non nisi rarissimè solet dispensare, & tamen in *cit. c.* dicitur, Episcopum posse cum eo

dispensare) sed de suspensione, imò nec ipso jure suspensus, sed per sententiam suspendendus, cum *cit. c.* dicatur esse deponendus, *Suar. de cens. d. 31. f. 4. n. 48.* Sanch. *L. 2. mor. c. 29. n. 18.* Pirh. *h. t. n. 5.* neque hæc pœna incurritur propter solam provocationem aut acceptationem, sed requiritur, ut ad realem pugnam sit deventum, *Suar. Sanch. Pirh. ll. cit. Arg. cit. c. 1.* ubi dicitur: *Sive victor, sive victus fuerit*. Neque etiam deponendus aut suspendendus, si pugnaverit coactus ob necessariam sui defensionem, cum etiam licitum sit illi suum aggressorem occidere, quod ipsum Pirh. *l. c.* cum *Abb. in cit. c. not. 2.* quòd ad duellum offerendum & acceptandum, extendit ad necessitatem, etsi ea absolutè sit evitabilis. Potest quoque Episcopus juxta *cit. c.* in dictis pœnis dispensare cum Clerico duellante, (intellige propriâ manu, vel per substitutum sibi) modò ex duello subsecuta non fuerit mors, aut membrorum mutilatio, quia tunc incurritur irregularitas, ut constat *ex c. 2. h. t.* in qua solus Papa dispensare potest.

TITULUS XV.

De Sagittariis.

Quest. 275. Quinam intelligantur hic nomine Sagittariorum, & quid jura circa illos statuunt?

1. **R**esp. Ad primum: Per Sagittarios & Ballistarios hic intelliguntur, qui in sagittis jaculandis ex arcubus (intelligi videtur unâ vice pluribus) vel ex ballistis seu catapultis, (quarum olim frequens usus erat) faxis, quibus hodieum substituta sunt tormenta bellica & mortaria, ad eiaculandos globos ferreos, aut pilas lapideas gravioris ponderis, pro dejiendis mœnibus, aut sternendis hostium agminibus in acie constitutis) peritiam seu artem exercent, ut cum *Gonzal. in c. univ. h. t. n. 3.* AA. alii.

2. Resp. Ad secundum: Exercitium seu professionem hujus artis mortifera & odibilis, ut vocatur *cit. c. univ.* quia multiplicatis unâ vice homicidiis causam præbere solet, quamvis videatur universaliter prohibitum, *cit. c.* probabilis tamen cen-

setur ab AA. non nisi contra Christianos & Catholicos pro Saracenis, aliisque infidelibus prohibitum sub anathemate per sententiam infligendo, quemadmodum sub eadem pœna, ipso jure tamen lata, & fedi Apostolicæ reservata prohibentur, ad infideles arma deferti, per *c. ita quorundam. & c. quod olim de Judæis.* & ita tenent *Gonz. n. 4.* *Barbos. n. 3.* Pirh. & alii. *h. t.* non prohiberi verò Catholicis in bello justo contra Catholicos, docent cum *Gl. in cit. c. v. artem.* Barb. Honor. & plerique alii, & constat quotidianâ praxi, & ea ratione, quòd nihil referat, quibuscunquè armis & modo (puta apertè vel ex insidiis) justum bellum gerens pugnet, modò Sagittarii vel Ballistarii in exercitu non adhibeant incantationes, superstitiones, aliâsque artes, ad certius, forius aut longius hosti nocendum, quod præcipuè cavet *cit. c.* opinantur Barb. *ibi num. 2.* & apud *Wiestn. ibid. n. 3.* *Delrio de inquisit. magic. L. 3. c. 1. q. 8. f. 4.*

TITULUS XVI.

De Adulterio & Stupro.

CAPUT I.

De Adulterio.

Quest. 276. Adulterium improprie & proprie quid sit & quotuplex?

1. **R**esp. Primò: Impropiè tale & largius fumendo est omnis copula carnalis extra statum matrimonii habita, *Can. nemo. 32. q. 4.* unde *Leg. Julia*, Adulterium & stuprum promiscuè sumuntur, *L. inter stuprum. ff. de V. S.* Propriè verò Adulterium, quasi ad alienum thorum accessio, ut *Host. in sum. h. t. n. 1.* Sylv. *v. adulterium. n. 1.* definiti potest, *R. P. Leur. jur. Can. Lib. V.*

quòd sit carnalis ad alienam vi conjugii non suam accessio, cumque ea conjunctio, quâ fides & thorus conjugalis violatur. Unde malitiam duplicem continet, unam luxuriæ, quia est concubitus vitii cum femina extra conjugium, alteram injustitiæ, quia est concubitus cum conjugè alieno vel aliena, *D. Thom. 2. 2. q. 154. a. 8.* *Azor. p. 3. inst. c. 7. in pr.* cum communi; quæ posterior malitia non tollitur per consensum alterius conjugis, cum adhuc inferatur injuria Deo Authori naturæ, qui vinculo indissolubili utrumque conjugem sibi invicem